

HİKMET-AKADEMİK EDEBİYAT DERGİSİ
[JOURNAL OF ACADEMIC LITERATURE]
YIL 8, SAYI 17, GÜZ 2022

Dr. Özlem GÜNGÖR

Bursa Uludağ Üniversitesi
Türkçe Uygulama ve Araştırma MERkezi
Bursa/TÜRKİYE
gungorozlem16@gmail.com
ORCID

**BURSA İNEBEY YAZMA ESER
KÜTÜPHANESİNDE KAYITLI BİR
SEĞİR-NÂME**

A SEGİR-NAME RESGISTERED IN
BURSA INEBEY MANUSCRIPT
LIBRARY

Makale Türü: Araştırma Makalesi	Article Information: Research Article
Yükleme Tarihi: 25.05.2022	Received Date: 25.05.2022
Kabul Tarihi: 20.09.2022	Accepted Date: 20.09.2022
Yayımlanma Tarihi: 31.10.2022	Date Published: 31.10.2022

İntihal / Plagiarism

Bu makale **turnitin** programında taranmıştır.
This article was checked by **turnitin**.

Atıf/Citation

Güngör, Özlem, "Bursa İnebey Yazma Eser Kütüphanesinde Kayıtlı Bir Seğir-nâme", *Hikmet-Akademik Edebiyat Dergisi [Journal of Academic Literature]*, Yıl 8, Sayı 17, Güz 2022, s. 123-148.

Güngör, Özlem, "A Segir-name Resgistered in Bursa Inebey Manuscript Library", *Hikmet-Journal of Academic Literature*, Year 8, Volume 17, Fall 2022, p. 123-148.

10.28981/hikmet.1121558

Dr. Özlem GÜNGÖR

BURSA İNEBEY YAZMA ESER KÜTÜPHANESİNDE KAYITLI BİR SEĞİR-NÂME

A SEGIR-NAME REGISTERED IN BURSA INEBEY MANUSCRIPT LIBRARY

ÖZ

Vücudun çeşitli organlarında meydana gelen seğirme, derinin altında bazen de derinin üstünde dokunulma hissi verecek şekilde istemsiz kasılma hareketleridir. Seğirmenin sebebi günümüz modern tıp dünyasında dahi aydınlatılamamıştır. Vücudun içinden veya dışından bir takım enerjilerin sebebiyet verdiği bu gizemli durum, modern öncesi zamanlarda kişinin yazgısına dair işaret içeren bir tür fal ve kehanet olarak algılanmıştır. Seğir-nâme/ihtilâc-nâme ise seğirme ile ilgili tüm verileri, hangi organın seğirmesinin ne tür bir anlamı olduğuna dair bilgileri aktaran kitaplardır. Manzum ve mensur şekilde yazılmış olan seğir-nâmeler, klâsik dönem edebiyatı ürünleri arasında da yer almaktadır.

Bu makalede, Bursa İnebey Yazma Eser Kütüphanesi 16 Or 544/1 numarasında kayıtlı olan "Segir-nâme" isimli eser ele alınmıştır. Eski Anadolu Türkçesinin özelliklerini taşıyan metinde, 112 (yüz on iki) seğirmeye yer verilirken 41 (kırk bir) uzuvdan bahsedilmiştir. Bu uzuvların seğirmelerinin menfi ya da müspet yorumları izah edilmiştir.

Çalışmamızda, seğir-nâme/ihtilâc-nâmenin kelime manası üzerinde durulup kısa bir değerlendirme yapılacaktır. Ardından çalışma yaptığımız eser tanıtılıp incelenecek, eserin muhtevası ve dil özellikleri değerlendirilerek metnin çeviri yazı hali verilecektir. Son olarak da çalışmaya metnin aslı eklenecektir.

Anahtar Kelimeler: İhtilâc-nâme, seğir-nâme, fal, seğirme, uzuvlar, yorum.

ABSTRACT

Twitching that occurs in various organs of the body is involuntary contraction movements under the skin and sometimes on the skin, giving a feeling of being touched. The cause of twitching has not been clarified, even in today's modern medical world. This mysterious situation, caused by some energies from inside or outside the body, was perceived as a kind of fortune-telling and prophecy containing a sign about the fate of the person in pre-modern times. Segir-name/ihtilac-name, on the other hand, are books that convey all the data about twitching and information about what kind of meaning a twitching organ has. Segir-names, written in verse and prose, are among the classical period literature products.

In this article, the work named "Segir-name", which is registered in Bursa Inebey Manuscript Library 16 Or 544/1 number, which is discussed. In the work, which has the characteristics of Old Anatolian Turkish, 41 (forty-one) limbs are mentioned, while 112 (one hundred and twelve) twitches are included. Negative or positive interpretations of the twitches of these limbs have been explained.

In our study, the word meaning of seğir-nâme/ihtilâc-nâme will be emphasized and a brief evaluation will be made. Then, the work we are working on will be introduced and examined, the content and language features of the work will be evaluated, the transcription of the text will be given. Finally the original text will be added to the study.

Keywords: İhtilac-name, segir-name, fortune-telling, twitching, body parts, comment.

Giriş

İnsanoğlu, vücudunda gerçekleşen bazı seğirmelerden yola çıkarak gelecekteki belirsizliği bilmek ve bilinmezliğin karanlığını aydınlatmak istemiştir. Bu durum da Türk edebiyatı tarihinde seğir-nâme/ihtilâc-nâme isimli eserlerin ortaya çıkışına zemin hazırlamıştır.

Arkaik bir kelime olan seğirmek, gerek Anadolu'nun pek çok bölgesinde gerekse dışında yaşayan Türk toplumlarında anlam kaybına uğramadan uzun yıllardan beri varlığını kaybetmemiş bir sözcüktür (Sümbüllü, 2010: 29). Seğirmek, sözlüğe "hafif kıyılamak ve daha çok vücudun bir yerinde deri ile birlikte derinin hemen altındaki kasların hafifçe oynaması; seyremek" (Gülensoy, 2011: 747) anlamında kaydedilmiştir. İhtilâc ise Arapça حَلَج fiilinden olup "çarpıntı, çarpınma, seğirme, etlerin gevşeyip büzülmesi, havâle nöbeti tutma" (Devellioğlu, 2002: 419) manalarına gelmekle birlikte; insan vücudunda yer alan bazı uzuvların oynaması, seğirmesi ya da benzeri durumlara dayanılarak bu durumu çeşitli olay ya da durumlara yormaya verilen isim (Ersoylu, 1981: 70) olarak tanımlanmıştır. İhtilâc-nâme kelimesi "yüzün ve gözün seğirmesi hakkında yazılan bir çeşit mensur falnâme, fal kitabı" (Devellioğlu, 2002: 419)'dır.

Batı kültüründe "palmalogie", Arap kültüründe "ilm-i ihtilâc" Türk kültüründe ise "seğir-nâme" (Özergin, 1967: 4331) olarak adlandırılan bu edebî tür, varlığını uzun dönem sürdürmüş ve halk tarafından da büyük bir ilgi görmüştür. Her kültürde farklı isimlerle anılan bu türün ortak noktası, insan vücudunda yer alan seğirmelere dayanarak geleceğe dair yorumların yapılması, yani insanoğlunun tabiatında var olan merak duygusunu gidemesidir.

İlm-i ihtilâc adıyla İslam medeniyetinde yerini alan bu tür, halk arasında ziyadesiyle ilgi görmüştür. Bunun pek tabii sonucu olarak da Türk edebiyatında "ihtilâc-nâme, kütüb-i ihtilâc, seğir-nâme" adıyla risaleler ya da hacimli eserler vücuda gelmiştir.

Seğir-nâmelerin halk arasında Zülkarneyn'e ya da Danyal'a dayandırılması geçmişten gelen bir inanıştır (Ertaylan, 1951: 6-7). Hatta bu durum, zaman zaman eserlerin başlıklarına da yansımıştır.

Irk Bitig isimli fal kitabı, IX. yüzyıldan kalma ve Göktürk harfleri ile kaleme alınmış konu ile ilgili bilinen en eski Türk kaynakları arasında (Ersoylu, 1981: 75) olup günümüze intikal etmiştir. Bu durum falnâme türündeki eserlerin İslam öncesi dönemde de Türklerin en eski kaynakları arasında olduğunun bir göstergesidir.

Seğir-nâmelerin ilk örneklerine XV. yüzyılda dinî-tasavvufi edebiyatımızın önemli temsilcilerinden olan Dede Ömer Rûşenî'nin eserinde rastlamaktayız. Onun divanında yer alan aşağıdaki beyitler, bu türe ait misalleri teşkil etmektedir:

Kulagum çnılar meger kim şâhum añar bendesin

Durmadan segrir gözüm beñzer ohur efkendesin

Yüregüm oynar görüñ bir kimse mi gönderdi yâr

Ohşayup sordurmaga bencileyin şermendesin (Tavukçu, 2005: 166-167).

Dede Korkut Hikâyeleri'nden ilk hikâye olan *Dirse Han Oğlu Boğaç Han Boyu*'nda yer alan "*çüksun benüm görür gözüm a Dirse Han yaman seğir*" (Ergin, 1998: 29) ifadesi de seğirmek kelimesinin o dönemde de kullanılmış olduğunu bize göstermektedir. Aynı zamanda gelecekle ilgili bilgiler veren seğir-nâmeleri sözlü ve yazılı edebiyatımızın önemli eserleri arasında yer alan *Dede Korkut Hikâyeleri*'nde de görmemiz, bu edebî türün her dönem önem arz ettiğini göstermektedir.

Falnâmeleri kıyâfetnâme, firâsetnâme, irâfetnâme ve ta'rifât-nâme gibi bilinen şeyleri yorumlayarak yeni bilgiler elde etmeye dayananlar ve kura esasına bağlı olarak geleceğe dair fikir yürütme usullerini açıklayanlar şeklinde iki kısımda incelemek mümkündür. İhtilâcnâme ismiyle anılan eserler, falla ilişkisi olmakla birlikte falnâmelerden farklı özelliklere sahiptir (Uzun, 1995: 12/141-142).

Katip Çelebi *Keşfü'z-Zünûn*'da, seğir-nâmenin firâset ilminin dalları arasında (Katip Çelebi, 2008: 1/77) yer aldığını söyler.

Seğirmeleri, nedenleri ile izah etmeye çalışan isimlerden ilki 18. yüzyılda yaşamış ve asrın ileri gelen âlimlerinden olan Erzurumlu İbrahim Hakkı'dır. Seğir-nâmeler her ne kadar kendine özgü bir tür oluşturmuş olsalar da zaman zaman kıyâfetnâmelerin içinde de bu eserlere rastlamak mümkündür. Öyle ki kıyâfetnâme türünün meşhur örnekleri arasında yer alan Erzurumlu İbrahim Hakkı'nın *Marifetnâme* isimli eserinin dördüncü bâbının beşinci faslının sekizinci nevinde ihtilâc-nâme örneği mevcuttur.¹

Vücuttaki bir organın seğirmesi neticesinde geleceğe dair yapılan yorumlar ve tahminler, edebî bir türün oluşmasına yol açmıştır. Bunun neticesinde de konu ile ilgili pek çok seğir-nâme nüshası kaleme alınmış ve bu nüshaların büyük bir kısmı da neşredilmiştir. İlyas Kayaokay konu ile ilgili makalesinde, hem neşredilen hem de üzerinde herhangi bir akademik çalışma yapılmamış olan nüshaları tespit ederek bu konuda çalışma yapacakların istifadesine sunmuştur (Kayaokay, 2020: 220-221). Seğir-nâmeler ile ilgili yapılan bu çalışmalar, hem bu türdeki eserlerin sayısını hem de Türk toplumunun bu türe verdiği kıymeti bize göstermektedir. Ayrıca, seğir-nâmeler halk tarafından benimsenen inanışlarının yazıya geçirilmiş şekli olmasıyla da folklorik özellikler taşımaktadırlar.

Genel olarak mensur şekilde kaleme alınan seğir-nâmeler, iki gruba ayrılmaktadır: Birincisinde, sadece tabir var iken; ikincisinde her bir uzuv için bazı tabircilerin -Zülkarneyn, Danyal, Süheyl-i Rûmî gibi- yapmış oldukları tabirler mukayese edilerek verilir (Sertkaya, 2011: 1534).

Seğir-nâme türünün örneklerinden birine tarafımızca Bursa İnebey Yazma Eser Kütüphanesinde rastlanılmıştır. Biz, öncelikle burada kayıtlı eserin nüsha tavsifini yapacak, ardından metin hakkında açıklamalarda bulunacağız.

¹ Ayrıntılı bilgi için bkz. Erzurumlu İbrahim Hakkı. (2012). *Marifetnâme*. (Tercüme: Faruk Meyan). İstanbul: Bedir Yayınevi, s. 414-415.

2. Seğir-nâme Metninin Özellikleri

2.1. Nüsha Tavsifi

Bursa İnebey Yazma Eser Kütüphanesi Orhan Camii Koleksiyonu'nda 16 Or 544/1 demirbaş numarası ile kayıtlı bulunan seğir-nâme nüshasının ölçüleri 205*130-162*115 mm'dir. 6+2 yapraklı müteşekkil olan nüshanın satır sayısı 15, nüshada kullanılan yazının türü ise divânîdir. Yazma, kahverengi meşin ile ciltlenmiş olup şemselidir ve ince filigranlı kâğıda yazılmıştır. Eserin yazımında kırmızı ve siyah mürekkep kullanılmıştır. Başlıkta, seğirmesi verilen uzuvların üzerinin çiziminde ve temmette kırmızı mürekkep kullanılmıştır.

2.2. Dil ve Üslup Özellikleri

Eserde müellif, müstensih adı ve yazılış tarihi ile ilgili herhangi bir kayıt mevcut değildir. Eser, "*Hâzâ Kitâb-ı Segir-nâme-i A'zâdan Ca'fer-i Şâdık Danyâl-ı Zü'l-ğarneyn Süleymân Şuheyb*" olarak başlıklandırılmıştır. Nüshanın ilk varacağının [1b] ilk 8 satırında tılsımlar ile desteklenmiş dualar yazılıdır. Seğir-nâme metni, 9. satırda başlamaktadır.

Eserin yazılış tarihi hakkında net bir bilgi olmamakla birlikte metinde kullanılan gramer özellikleri dikkate alındığında eserin 14. yüzyılın sonu veya 15. yüzyılda kaleme alındığı söylenebilir. Çünkü > > değişimi 15. yüzyıla kadar tamamlanmıştır (Timurtaş, 1997: 81).

Metinde imlâ hususiyetine dair birkaç küçük istisna dışında bir birlik mevcuttur. Metinde geçen "şâd" kelimesi zaman zaman "şâz" olarak; [2b/4]*; "ümîd" kelimesi "ümîz" olarak yazılmıştır. [4b/4]. Ancak bu durum hakkında Faruk Kadri Timurtaş, 15. yüzyıla değin olan metinlerde "د" harfinden önce uzun ya da kısa sesli olduğu takdirde onun yerine "ذ" harfi kullanıldığını belirtmiştir (1997, 81). Buradaki imla farklılığı da yüksek ihtimalle müstensihin eseri kopya ettiği metin ile yaşadığı yüzyılın dil özellikleri arasındaki farktan kaynaklanmaktadır. Metinde düzlük yuvarlaklık uyumunun bulunmayışı ve Eski Anadolu Türkçesi'nde hep düz veya yuvarlak kullanılan eklerin varlığı da bu metnin bize Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait olduğunu göstermektedir. *Şakağun, bogazuñ, bağırnuñ, göbegün, oturağun, kuyruğı, señirünün, eyü, eylük* gibi kullanımlar metindeki bazı örneklerdir.

Seğir-nâme metninde "şâd u kām" ifadesinin de zaman zaman "şâd-kām" olarak yazıldığı tespit edilmiştir [2b/8]. "Devlet" kelimesini müstensih bazen "د" ve "و" harflerini birleştirerek bazen ayrı yazmıştır [6a/10]. Müstensih, zaman zaman "خ" ve "ح" yazımında da sehven hatalar yapmıştır. Örneğin *hatarlu* kelimesini *حطولو* [3a/8]; "hātün" kelimesini *حاتون* [5b/5]; mütehayyir kelimesini *متخیر* *haşmet* kelimesini de *خشمت* [2b/8, 5a/1] olarak yazmıştır.

"Biraz" kelimesi de bir yerde genel kullanım olan *براز* başka bir yerde *برز* [4b/8] olarak yazılmıştır. "Aşağı" kelimesi de bir yerde *اشغی* şeklinde yazılırken diğer yerde *اشغه* [2b/1] şeklinde yazılmıştır. Bu iki kelimenin her iki kullanımı doğru olsa da metin içinde farklı yazımların olması dikkat çekicidir. Bunların dışında, metinde

* Birinci kısım eserin varak numarasını, diğeri ise satır numarasını göstermektedir.

"dedikoducu" manasına gelen "söz kelecî/ mesâvî" gibi aynı anlama gelen farklı kelimeler kullanılmıştır.

Metin kurulurken dil özelliklerinin önemli olması hasebiyle asıl imlaya sadık kalınmıştır. Yukarıda belirttiğimiz sehven yapılan hatalarda ise kelimenin doğru yazımı tercih edilmiştir. Kırmızı mürekkeple yazılmış kısımlar koyu yazılmış, metindeki varak numaraları köşeli parantez, satır sayıları ise normal parantezle gösterilmiştir. Metinde kelimelerin yazımında eksik olan harfler de köşeli parantezle yazılmıştır. Tarafımızca okunuşa emin olunmayan yerler metinde (?) şeklinde gösterilmiş, dipnotta ise resim olarak verilmiştir.

Mensur olarak kaleme alınmış olan metinde, sade ve yalın bir dil kullanılmıştır. Vücutta seğiren organların yorumları adeta bir liste halinde verilmiştir. Organlar, metnin bütünlüğü içinde "..... seğirse" kalıp ifadesi kullanılarak yorumlanmıştır.

Metinde 41 uzuv bahse konu edilmiş olup 40 uzvun seğirmesinin hangi manaya geldiği verilmiştir: *Baş, kaş, göz, göz kapağı, alın, şakak, burun, yanak, eñek, kulak, ağız, dil, yüz, dudak, boyun, boğaz, emcek, bazu, dirsek, kol, avuç, parmak, el, bağır, bel, yürek, pehlü, gürdegân, señir, göbek, kasık, zeker, haya, sürîn, oturak, uyluk, diz, incik, topuk, ayak, ayak parmağı*'nın seğirmesinin sonucunda ne olacağı söylenmiştir. "Boyun tamam seğirse" denilmiş ama bu kısım tamamlanmamıştır.

Baştan ayağa dek sıralanan seğiren uzuvların kısımları 112'dir. Bunlar: *Baş ortası, başuñ öñi, başuñ ardı, başuñ sol yanı, iki kaş ortası, sağ kaş, sol kaş, sağ göz köşesi, sol [l] göz [z] orta köşesi, sağ göz kuyruğı, sol [l] göz [z] kuyruğı, sağ göz kapağı, sol göz kapağı, sol gözüñ yukarı kapağı, sol gözüñ aşağı kapağı, sağ gözüñ yukarı kapağı, sol gözüñ yukarı kapağı seğirse, sağ gözüñ aşağı kapağı, sol göz aşağı kapağı, sağ göz tamâm, sol göz tamâm, baş tamâm, alın tamâm, şakaķuñ sağ yanı, şakaķuñ sol yanı, burun tamâm, burun içi, burnuñ sağ yanı, burnuñ sol yanı, sağ yañak, sol yañak, sağ eñek, sol eñek, sağ kulaķ, sol kulaķ, tamâm ağız, tamâm dil, yüzüñ sağ yanı, yüzüñ sol yanı, yukarı dudak, aşağı dudak, dudaguñ sağ köşesi, dudaguñ sol köşesi, eñek tamâm, boğazuñ sağ yanı, boğazuñ sol yanı, boyun tamâm, sağ emcek, sol emcek, sağ bāzū, sol bāzū, sağ dirsek, sol dirsek, sağ kol, sol kol, sağ avuç, sol avuç, sağ başbarmaķ seğirse, sol başbarmaķ, sağ şehâdet barmağı, sol şehâdet barmağı, sağ orta barmaķ, sol orta barmaķ, sağ serçe barmaķ, sol serçe barmaķ, sağ el tamâm, sol el tamâm, bağıruñ sağ yanı, bağıruñ sol yanı, belüñ sağ yanı, belüñ sol yanı, göğüs, yürek, sağ pehlü, sol pehlü seğirse, sağ gürdegân, sol gürdegân, señirünün sağ yanı, señirünün sol yanı, göbek, göbegün kasık ortası, kasık, zeker, hāya-ı rāst, sağ sürîn, sol sürîn, oturuñ sağ yanı, oturuñ sol yanı, hāyā tamâm, sol uyluk, sağ uyluk, sağ diz, sol diz, sağ incik, sol incik, sağ topuk, sol topuk, sağ ayak ortası, sol ayak ortası, sağ ayak altı, sol ayak altı, cümle sağ ayak, sol ayak cümle, sağ ayak baş barmağı, sol ayak baş barmağı, sağ ayak ikinci barmağı seğirse, sol ayak ikinci barmağı, sağ ayak orta barmağı, sol ayak orta barmağı, sağ ayak dördüncü barmağı, sol ayak dördüncü barmağı, sol ayak serçe barmağı.*

Uzuvların seğirmesi "baş"tan başlanılarak ayak parmağına dek bir silsile halinde anlatılmıştır. Bu yapılırken de bir sıra takip edilmiştir. Metinde öncelikle sağ

taraftaki, ardından sol taraftaki uzuvların seğirmeleri anlatılmıştır. Ancak birkaç yerde -sehven olsa gerek- bazı uzuvlar ile ilgili ifadelerde hiyerarşide bozukluklar olmuştur: Bunlardan ilki başın ortası, öñü, ardı, sağ ve sol yanları ile ilgili seğirmeler anlatılmıştır. Sonrasında ise kaş, göz, göz kapağı seğirdiğinde ne olacağı söylenmiş ardından tekrar başın tamamı seğirdiğinde hangi durumların olacağına dair yorumlara geri dönmüştür. İkincisi sağ eñek, sol eñek seğirmesi anlatılmış arada kulak, ağız, dil, yüz ve dudak seğirmelerinin yorumları söylendikten sonra tekrar eñeğin tamamı seğirdiğine ne olacağına geri dönmüştür. Üçüncüsü ise haya-ı rast verilmiş arada süriñ, oturak verildikten sonra tekrar hayanın tamamı seğirdiğinde ne olacağına dönüş yapılmıştır.

Metinde yer alan organlar, sağ ve sol ayrımın dışında yer yön zarfları kullanılarak verilmiştir: *Ortası, öñi, ardı, köşesi, kıyruğı, yukarı, aşağı, sağ yanı, sol yanı* gibi ifadelerle vücuttaki organın seğirme yönü belirtilmiştir.

Girişte belirttiğimiz gibi; eserde, uzuv isimleri genel olarak Türkçe verilmiştir. Bunun yanı sıra Arapça ve Farsça uzuv isimleriyle de karşılaşmıştır: *Gürdegân, zeker, sürîn* gibi.

3. Seğiren Uzuvların İzahı

3.1. Seğirmesi Olumlu İzah Edilen Uzuvlar ve Kısımları

baş ortası seğirse

devlet ü şeref bula
 haşmet ü izzet bula
 çâh-ı izzeti ziyâde ola
 sefer kıla
 naql ü hareket ide

başuñ öñi seğirse

bir gâyib dost duta
 halka maħbûb ola
 halkınuñ güzidesi ola
 ululuk bula
 mâl u dostluk bula

başuñ ardı seğirse

ğussadan âzâd ola
 mâldan feraħ bula
 guşsa zâ'il ola
 mâl u şeref bula
 teşvişden ve rencden kırtula

sağ kaş seğirse

ħayr u bereket ola

beşâret irişe
 feraħ u sürür bula
 ululuk ħâşıl ola
 şâd u ħurrem ola

sol kaş seğirse

mâlî ziyâde ola
 sa' âdete yetişe
 feraħ vâki' ola
 'ömri ziyâde ola
 ululuğı ziyâde ola

so [l] göz [z] orta köşesi seğirse

ğâyibden kimesne gele
 azrak tekessür vâki' ola
 ulular yüzün göre
 sürür irişe
 sevinmek vâki' ola

sağ göz kıyruğı seğirse

andan eyü söz naql ola
 tekessür vâki' ola

miz[â]cı münharif ola
dîdâr u devlet müşâhede kıla

şo[l] gö[z] kuyruğı segirse

anuñla zarâfet ideler
mizâcı münharif ola
hıyır haber işitmek vâkı' ola
nâme vü haber işide
bir hikâyet işide

şol göz kapağı segirse

'izzet ü ferağ bula
ğâyibden sevinmek gele
murâd hâşıl ola
mizâc alışa

şol gözüñ yukarı kapağı segirse

şâd ola

şol gözüñ aşağı kapağı segirse

şâz u râhat ola

şâğ gözüñ yukarı kapağı [segirse]

ğayet sevine

şol gözüñ yukarı kapağı segirse

ceng ide gâlib ola

şâğ göz tamâm segirse

hıyrem ola
mertebe bula
ğâyib gele
şâzlık ola
sevinmek vâkı' ola

şol göz tamâm segirse

telattuf vâkı' ola
manşıbı ziyâde ola
râhat u sürür bula
müşâhede-i dost kıla

baş tamâm segirse

mertebe ziyâde ola
manşıb ziyâde ola
râhat u sürür ola

'amel ü şeref bula
mâl u menfa' at yetişe

alın tamâm segirse

ululuğ u 'izzet bula
tekessür vâkı' ola
hıyrem ola ve râhat bula
şâd-kâm ola
hâşmet ü 'izzeti ziyâde ola

burun içi segirse

borcı ödene
ten-dürüst ola
ğâyib gele
gizlü nesne bula
bir yeñi iş bula

burmuñ şâğ yanı segirse

çok mâl eline gire
inhirâf-mizâc ola
muğarrıb ola
bir seyr vâkı' ola
şâd-kâm ola

şol yañak segirse

mâl u hürmet bula
muzaffer ola
beşâret ü huşûr bula
düşmâna zafer bula
ğâyib gele

şâğ kulak segirse

andan söz naql ola
ten-dürüst ola
emîn ü selâmet ola
şâd u hıyrem ola
murâd hâşıl ola

yüzüñ şâğ yanı segirse

anuñla dostluğ ideler
istimâlet irişe
beşâret irişe
saht-güy ola
ahlâk vâkı' ola

yukarı dudak segirse

da‘ vâda zafer bula
ğâyb gele
her işde zafer bula
dostluk bula
düşmâna zafer bula

aşağı dudak segirse

taşrada kimesne gele
ehlinden haber gele
haşımlar ‘ azîm ‘ adâvet gele
dost gele misâfir ola

dudağıñ sol köşesi segirse

eyü söz naql ola
oğul mālından sevine
oğlı ola
didâr ola
borcî ödene

eñek tamâm segirse

mâl hâşıl ola
menfa‘at gele
ferah-nâk ola
devleti ziyâde ola

boğazuñ sağ yanı segirse

dostlardan fâ‘ide göre
fâ‘ide irişe
ğâyıbden mâl irişe ve düşmâna zafer
bula
ni‘met irişe

boğazuñ sol yanı segirse

hayr göre
halk aña şenâide
ehl-i hakîm ola
eyü ad hâşıl ola
dostlardan sevine

sol emcek segirse

eyü iş kıla
mâl cem‘ ola
şadluk irişe

mertebe bula
ululuk ziyâde ola

sol bazu segirse

hayr haber ola
sürür u behcet ola
murâd hâşıl ola
şad-kâm ola
ferah-nâk ola

sol dirsek segirse

şad u hürrem ola
fütüh irişe
ferah u devlet bula
selîm bîmâr ola
tağyîr-mizâc ola

sağ kol segirse

ni‘met ziyâde ola
menâfi‘ irişe
fâ‘ide hâşıl ola
vâfir mâl bula
hayr u râhat ola

sol avuç segirse

misâfir ola
mâl ele gide
terbiyet bula
fâ‘ide hâşıl ola
şad u hürrem ola

sol başbarmak segirse

mertebe arta
devlet arta
hâceti revâ ola
fâ‘ide irişe
mâl-dâr ola

sol şehâdet barmağı segirse

gizlü zâhir ola
hayr haber vâki‘ ola
râz zâhir ola
gizlü nesne açıla

sol orta barmak segirse

menfa' at irişe
fütüh irişe
fâ'ide yetişe
şād u hürrem ola
māl bisyār ola

sağ serçe barmak segirse

düşmāna zafer bula
fâ'ide ola
fâ'ide yetişe
düşmāna zafer bula
düşmāna gālib ola

sol serçe barmak segirse

māl cem' ola
ğanīmet ü devlet bula
fâ'ide bula
ululuk ziyāde ola
rūzı eyü ola

sağ el tamām segirse

ğanīmet irişe
hācet revā ola
oğlı kıızı çok ola
fütüh ola
ni' met irişe

bağrının sağ yanı segirse

esbābı ziyāde ola
yeñi giyecek giye
hil' at irişe
şerī' at büyüye

bağrının sol yanı segirse

murādına irişe
mağşūda irişe
şād u hürrem ola
ümiz hāşıl ola
ferah u sürür hāşıl ola

belün sağ yanı segirse

māl ziyāde ola
himmet Hāḫka ola

helāl rızḫ irişe
māl cem' ola
eyü haber işide

gögüs segirse

dost gele
bিরer infi' āl ola
'aziz kimesne göre
gāyib göre
muşliḫ ola
da' vet ola

sağ gürdegān segirse

naḫl u taḫvīl ola
'uḫde muvāfıḫ gele
oğuldan ḫayr göre
gamdan ḫalāş ola
'aḫd ziyāde ola

sol gürdegān segirse

mertebe ziyāde ola
ata süvār ola
şāz olup oğlan doḡa
rif' at bula

señirünün sağ yanı segirse

sürür bula
hāceti revā ola
ğanīmet irişe
fâ'ide vü fütüh ola
eyü haber işide

señirünün sol yanı segirse

tezvīc helāl ola
'izzeti ziyāde ola
şeref ziyāde ola
sevinmek vāḫi' ola
rif' at u ḫaşmet ziyāde ola

göbek segirse

şeref ü ġanīmet göre
rif' at bula
mertebe hāşıl ola
'akd-i nikāh ola

manşıb ziyâde ola

göbegüñ kasık ortası segirse

ululuğ bula

câh ziyâde ola

‘ avrat dileye

şeref bula

murâda irişe

kasık segirse

ulanmağ vâki‘ ola

vuşlat ola

‘ izzet ü hürmet ola

eylügi söylene

şâz ola

zekerı segirse

dostlardan fâ’ide göre

ķavminden fâ’ide göre

oğul doğa

hâkimden fâ’ide göre

sürür hâşıl ola

hâya-ı râst segirse

hâcet revâ ola

mühim iş ola

maķşûda irişe

ümîze irişe

hayâ tamâm segirse

hâtün helâl kıla

tezvîc ola

şâd-kâm ola

sürür hâşıl ola

sağ diz segirse

ulularıyla buluşa

şâzlık kıla

fütûh arta

hâcet revâ ola

mertebe yücelde

şol diz segirse

ulular göre

şâd-kâm ola

helâl rızķ gele

andan söz naql ola

bir hâtün gele

sağ incik segirse

mâl ziyâde ola

melûl ola

vâfir mâla yetişe

dostluğ ola

ulular yetişe

şol incik segirse

hâcet revâ ola

ata süvâr ola

çok mâl cem‘ ide

muvâfiķ yâr ele gide

ğanîmet irişe

sağ topuk segirse

ğâyibden söz gele

sefer vâki‘ ola

kimesne vedâ‘ eyleye

menfa‘ at ola

dostlardan fâ’ide göre

şol ayak ortası segirse

mâl ziyâde ola

mâl cem‘ ola

borcı ödene

şâd-kâm ola

ni‘ meti ziyâde ola

şol ayak altı segirse

nevhat (?) göre

vilâyet tuta

ferah bula

istimâlet göre

rif‘ at ziyâde ola

şol ayak cümle segirse

ululardan terbiyet göre

ķadri ziyâde ola

mertebesin arta

behcet ola

‘uzlet ola

ş a ğ ayak baş barma ğ ı se ğirse

ġam zāyil ola

ġayib gele

sefer kıla

melāmet ola

ġamdan kırtula

ş ol ayak baş barma ğ ı se ğirse

‘ākıbet ola

vaṭanına gide

misāfir gele

dostlardan melāmet ola

şihḥat u selāmet ola

ş a ğ ayak ikinci barma ğ ı se ğirse

ḥastalıġdan kırtula

mertebesin ziyāde ola

ġuşşadan kırtula

ferah-nāk ola

ġam-nāk ola

ş a ğ ayak orta barma ğ ı se ğirse

bir ‘aziz göre

sa‘adet ola

‘avrat dileye

māl ziyāde ola

devlet göre

ş ol ayak orta barma ğ ı se ğirse

servet ü devlet göre

māl ziyāde ola

şād u ḥurrem ola

eyü söz işide

māl vāfir ola

ş a ğ ayak dördüncü barma ğ ı se ğirse

tezvıc ḥelāl ola

‘izzet ziyāde ola

şād u kām ola

rāḥat ola

ş ol ayak dördüncü barma ğ ı se ğirse

māl-dār ola

cömerd ola

rāḥat u şeref bula

‘izzeti ziyāde ola

māl ġayib ola

ş ol ayak serçe barma ğ ı se ğirse

cāḥ u devlet ola

ḥürmet ziyāde ola

‘izzeti mezid ola

māl-dār ola

3. 2. Se ğirmesi Olumsuz İzah Edilen Uzuvar ve Kısımları

ş a ğ gözüñ aşı ğ ı kapa ğ ı se ğirse

melül ola

ş a ğ sürin se ğirse

bühtān ola

düşmāndan ḥaber gele

iftirā ideler

ķatı iş uğraya

ḥaşımlardan söz gele

3. 3. Seğirmesi Hem Olumlu Hem Olumsuz İzah Edilen Uzuvar ve Kısımları

başıñ sol yanı seğirse

nâ-ħoş ħaber işide
yaramaz ħikâyet işide
yavuz ħaber işide
sefer vâķi' ola
ş[â]zlık irişe

iki kaş ortası seğirse

manşib âsân ola
ferah u sürür bula
mihmân gele
infi'âl irişe
gö[r]klü söz zâhir ola

sağ göz köşesi seğirse

ğâyib gele
biraz infi'âl irişe
dost müşâhede ola
eyü söz tâhir ola
sürür ħâşıl ola

sağ göz kapağı seğirse

ğam-nâķ ola
ğâyibden sevinmek gele
şâd u ħurrem ola
beşâret gele
biraz zaħmet çeke

sağ gözüñ aşığa kapağı seğirse

murâd ħâşıl ola
yaramaz iş ola
ğam-nâķ vâķi' ola
biraz ħam-nâķ ola
yaramaz iş kıla

şol göz aşığa kapağı seğirse

fâ'ide vü menfa'at irişe
uzak sefer kıla
ħaber ü nâme gele
'azîm eyülük irişe
ħuşümet ire

şakakuñ sağ yanı seğirse

rif'at u şevket bula
ta'ziyet vâķi' ola
ğuşşa vâķi' ola
ħayr ħaber işide
biraz ħastalık çeke

şakakuñ şol yanı seğirse

sağlık ola
ğuşşa irişe
ehlinden ħaber işide
selâmet ola
mâl u ululuk bula

burun tamâm seğirse

ehlinden kelâm gele
'izzeti ziyâde ola
düşmâna zafer bula
mâl cem'ide
zaħmet çeke

burnuñ şol yanı seğirse

murâda yetişe
borcî ödene
maķşûda yetişe
misâfir irişe
ħastalık ola

sağ yañak seğirse

bir işden vaz gele
ğamdan kırtula
ħastalık ola
borçdan kırtula

sağ eñek seğirse

menfa'at bula
kıymet ü selâmet bula
ħuşümet kıla
ķatı zaħmet çeke
menfa'at irişe

sol eñek segirse

azrak hastalık ola
hamiyyet ü haşmet irişe
nuşret bula
inhirâf-mizâc ola
ferah u selâmet bula

sol kulak segirse

naql ü tahvîl ola
ğurbetde yavuz
haţarlu hasta ola
murâd hâşıl ola
sefer ü hareket ola

tamâm ağız segirse

bîmâr ola
şâd u kâm ola
şefkat bula
devlet ü ni' met irişe
naql ü tahvîl ola

tamâm dil segirse

ğâyib gele
dost müşâhede kıla
sefer zıkr eyleye
yaramaz söz naql ola
sefere vâkı' ola

yüzüñ sol yanı segirse

hastalıqdan kırtula
huşümet ola
zahmet ' arlık (?) ola
şâd u kâm ola
selâmet irişe

dudağüñ sağ köşesi segirse

huşümet ola
manşıb ola
selîm bîmâr ola
mâl ziyâde ola
melûl ola

sağ emcek segirse

azrak guşsa irişe
borc ödene
mirâş hâşıl ola
fâ 'ide hâşıl ola
bereket ola

sağ bâzû segirse

selîm bîmâr ola
tekessür vâkı' ola
inhirâf-mizâc ola
azrak hastalık ola

sağ dirsek segirse

dost yanına gele
endişe gele
ğâyibden ferah ola
ser-gerdânlık ola
hastalık ola

sol kol segirse

huşümet vâkı' ola
maşlahat ola
düşmân duta
şâd u kâm ola
mihmân gele

sağ avuç segirse

manşıb ola
hayr u râhat bula
ni' met bol ola
huşümet ola
rahmet ü haşmet ola

sağ başbarmak segirse

hurrem-dil ola
istimâlet irişe
mertebe ziyâde ola
ğâyibden fütüh irişe
haqqına yalan söylene

ş a ğ ş e h â d e t b a r m a ğ ı s e g i r s e

yaramaz söz naql ola
mesâvî ire
iftirâ ideler
töhmet vâki' ola
irâhat haber işide

ş a ğ o r t a b a r m a k s e g i r s e

zafer bula
manşıb âsân ola
söz kelecî ire
münâkaşa kıla
hasûdına zafer bula

ş o l e l t a m â m s e g i r s e

hurrem ola
fütûh irişe
ikbâl u ni' met irişe
ten-dürüstlük ola
ehlinden kimesne fevt ola

b e l ü ű ş o l y a m ı s e g i r s e

hâşmet ziyâde ola
rif' at tenezzül ola
şâd u hurrem ola
manşıb ziyâde ola
eylûk yetişe

y ü r e k s e g i r s e

birez infi'âl ola
infi'âl gele
endişe kıla
mütahayyir ola
mütefekkir ola

ş a ğ p e h l ü s e g i r s e

naql u tahvîl ola
mizâcî za'îf ola
kimesne ile görîşe
mizâcî münharif ola
şâz ola

ş o l p e h l ü s e g i r s e

uğde muvâfiq gele
mizâcî münharif ola
hastalık ziyâde ola
ziyâde ululuğ ve 'izzet bula

ş o l s ü r î n s e g i r s e

şâzlık ire
yalan 'illet ideler
bir ulu iş kıla
ulu guşşaya ire
fermânı revâ ola

o t u r a ğ u ű ş a ğ y a m ı s e g i r s e

helâl rızka irişe
fütûh irişe
menfa'at irişe
azrak hasta ola
rızk ziyâde ola

o t u r a ğ u ű ş o l y a m ı s e g i r s e

melûl ola
mütefekkir ola
selim bîmâr ola
az tekessür vâki' ola

ş o l u y l u k s e g i r s e

azrak zağmet çeke
mâl ziyâde ola
hâyır haber işide
infi'âl çeke
guşşalu ola

ş a ğ u y l u k s e g i r s e

ata süvâr ola
sırrın zâhir ola
gözin nûrı arta
şâd-kâm ola
azrak infi'âl ola

ş o l t o p u k s e g i r s e

yaramaz söz naql ola

mizâc-ı sürûr hâşıl ola
hâkimden kerem ola
şâd-kâm ola
ferah ola

sağ ayak ortası segirse

melûl ola
şâd-kâm ola
tâ^c at kıla
şâzlıkla sefer kıla
mâl ziyâde ola

sağ ayak altı segirse

haclet vâki^c ola
hâşmet ziyâde ola
menfa^c at irişe

melâlet ola
mezellet ola

cümle sağ ayak segirse

dostlara münâkaşa kıla
melâlet çeke
sürûr irişe
endişeler ide
intikâl ide

sol ayak ikinci barmağı segirse

şâd u hürrem ola
mertebesin ziyâde ola
mâl vâfir ola
melûl ola
devlet bula

4. Sonuç

İnsanoğlunun yaradılışından günümüze değin bilinmeyene ve geleceğe olan merakı devam etmiştir. Bu merakla birlikte geleceğe dair yorumlar yapılmış ve gelecekle ilgili çıkarımlarda bulunulmuştur. Bu durum, edebiyat alanında da çalışmalara yön vererek mensur veya manzum olarak kaleme alınan "segir-nâme/ihtilâc-nâme" isimli eserlerin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Nihâi olarak, belirli birikimlerin neticesinde insan vücudunda yer alan organların hareketlerinden yola çıkılarak gelecekle ilgili tahminler yapılan bu eserlerle de vücudun baştan aşağı tüm uzuvları ele alınmış ve bu uzuvların seğirmesinin hangi manaya geldiği yorumlanmıştır.

Neşredilmiş diğer pek çok seğir-nâmede olduğu gibi incelemiş olduğumuz Bursa İnebey Yazma Eser Kütüphanesi 16 Or 544/1 numarasında kayıtlı olan bu seğir-nâme metni de mensur olarak kaleme alınmıştır. 6+2 varaktan müteşekkil olan nüshanın baş kısmında (1a-1b) havas ilmi ile bazı dua metinleri yer almaktadır.

Metinde 41 uzuv yer almakla birlikte 40 uzvun seğirmesinin hangi manaya geldiği anlatılmıştır. Boyun ile ilgili olan kısım metinde; "boyun tamam seğirse" denilmiş ama tamamlanmamıştır. Baştan ayağa dek hiyerarşik olarak sıralanan seğiren uzuv kısımları 112'dir. Bu uzuvlardan 69 tanesi olumlu, 2 tanesi olumsuz, 41 tanesi hem olumlu hem olumsuz yorumlanmıştır. Bu yorumların büyük çoğunluğunun olumlu olması insanların gelecekte güzel şeyler beklemeleri, yaşanacak günlere ümitle bakmalarının bir göstergesidir. Bir nevi gelecekle ilgili güzel duaların, seğirme yorumlarına yansımalarıdır.

Seğir-nâme yorumlarının olumlu haberlere yorulması ve olumsuz yorumların az olması, kültürümüzün güzele/iyiye yorma geleneğinin bir devamı

niteliğindedir. Olumsuz yorumların ardından olumlu yorumların (*ğam-nāk ola ğāyibden sevinmek gele*) gelmesi de dikkat çeken başka bir husustur.

Bazı uzuvların hem sağ hem de sol kısımlarının seğirmesi müspet haber vermektedir. Bunlar: Kaşın sağ ve sol kısmı, göz kuyruğunun sağ ve sol kısmı, gözün sağ ve sol yukarı kapağı, gözün sağ ve sol aşağı kapağı, sağ ve sol gözün tamamı, yukarı ve aşağı dudak, sağ ve sol boğaz, sağ ve sol serçe parmak, bağrın sağ ve sol yanı, sağ ve sol gürdegân, señirin sağ ve sol yanı, sağ ve sol diz, sağ ve sol incik, sağ ve sol ayak baş parmağı, sağ ve sol ayak orta parmağı, sağ ve sol ayak dördüncü parmağıdır.

Hem sağ hem de sol kısımlarının seğirmesi menfi haber veren uzuvlar ise şunlardır: Sağ ve sol gözün aşağı kapağı, şakağın sağ ve sol kısmı, sağ ve sol eñek, sağ ve sol pehlû, oturağın sağ ve sol kısmı, sağ ve sol uyluk.

Bir kimsenin vücudunda herhangi bir organı seğirdiğinde bununla uzvu seğiren kişinin gelecekteki ahvaline, iş durumuna, sağlığına ve bunun gibi hususlara dair tahminlerde bulunulmuş, hatta bazı noktalarda buna bağlı olarak hükümler verilmiştir.

Bu edebî tür, Türk kültüründe gerek İslamiyet'ten önce gerekse İslamiyet'ten sonra oldukça geniş bir alan kaplamıştır. Netice itibarıyla, bu tür vasıtasıyla insanlar gelecekle ilgili tahminlerde bulunmuşlar ve insanı varoluşundan beri etkileyen merak duygusunun diri tutulmasına yardımcı olmuşlardır.

Metinde kullanılan kelimelerin gramer yapılarına baktığımızda bu metnin Eski Anadolu Türkçesi özelliği taşıdığını görmekteyiz. "ا" ve "آ" harflerinin birbirlerinin yerine kullanımı 15. yüzyılda son bulduğundan yola çıkılarak bu metnin 14. yüzyılın sonu ve 15. yüzyılın başlarında yazılmış olduğu çıkarımını yapabiliriz.

Seğir-nâmeler, bize hem yazıldığı dönemin dil özellikleri hem de kültür tarihi hakkında bilgiler sunmaktadır. Bu türdeki edebî eserler, edebiyat ve dil tarihimizin arka bahçesine keyifli yolculuklar yapmamıza vesile olmaktadır. Bursa İnebey Yazma Eser Kütüphanesinde kayıtlı olan bu seğir-nâme de gün yüzüne çıkarılarak konu hakkında yapılan ve yapılacak çalışmalara katkı sağlanması hedeflenmiştir.

Kaynakça

- Daşdemir, Özkan. (2016), “İngiltere Kütüphanelerinde Kayıtlı Dört Seğirname Üzerine”, *Dede Korkut*, (11), s. 19-46.
- Develioğlu, Ferit. (2002), *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 19. Baskı.
- Ergin, Muharrem. (1998), *Dede Korkut Kitabı*, Boğaziçi Yayınları, İstanbul, 18. Baskı.
- Ersoylu, Halil. (1981), “Fal, Falnâme ve Fâl-i Reyhân-ı Cem Sultan”, *İslâm Medeniyeti Dergisi* V/2, s. 69-81.

- Ertaylan, İsmail Hikmet. (1951), *Falname*, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Erzurumlu İbrahim Hakkı. (2012), *Mârifetnâme*, (Tercüme: Faruk Meyan), Bedir Yayınevi, İstanbul.
- Gülensoy, Tuncer. (2011), *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü O-Z*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Kaba, Hüseyin. (2021), "Yeni Bir Seğirname Nüshası Üzerine", *TÜRÜK Uluslararası Dil Edebiyat ve Halk Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 9(24), s. 173-185.
- Kayaokay, İlyas. (2020), "Yeni Bir İhtilâc-nâme-Segir-nâme Nüshası Üzerine", *Atlas International Refereed Journal on Social Sciences* 6/26, s. 219-239.
- Kılıç, Müzahir. (2018), "Seğirnameler ve Latif'in Seğirnamesi", *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(2), s. 97-104.
- Mert, Abdullah. (2016), "Bir Seğirname Nüshası", *TÜRÜK Uluslararası Dil Edebiyat ve Halk Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 1(7), s. 220-232.
- Özergin, M. Kemâl. (1967), "Eski Bir Seyir-nâme", *Türk Folklor Araştırmaları*, 10/211.
- Polat, Kadim. (2018), "Yeni Bir İhtilacname Metni Üzerine Değerlendirmeler", *Türük Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, (14), s. 127-144.
- Segirname*, (Bursa: İnebey Yazma Eserler Kütüphanesi, 16 Or 544/1), 1a-5b.
- Sertkaya, Ayşe Gül. (2011), "Bilinmeyen Bir Seğir-nâme Yazması", 38. *Icanas (10-15 Eylül 2007)*, Ankara-Türkiye, *Bildiriler: Dil Bilimi, Dil Bilgisi ve Eğitimi Ankara*, s. 1533-1560.
- Süer, Fatih Ramazan. (2011), "Bir Seğirname Örneği", *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6 (4), s. 287-304.
- Sümbüllü, Yusuf Ziya. (2010), *Seğirname*, Fenomen Yayınları, Erzurum.
- Sümbüllü, Yusuf Ziya. (2016), "Yeni Bir İhtilacname Nüshası Üzerine Değerlendirme", *Türk İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (6), s. 174-196.
- Tetik, Bünyamin. (2019), "Mehmet İlmî'nin Segirname ve Çınamesi", *Batman Akademi Dergisi*, 3(2), s. 72-85.
- Timurtaş, Faruk Kadri. (1997), *Osmanlı Türkçesine Giriş*, Alfa Yayıncılık, İstanbul.
- Yalap, Hakan. (2017), "Yeni Bir İhtilacname-Segirname Nüshası", *Journal of History Culture and Art Research*, 6(3), s. 682-695.

- Yastı, Mehmet. (2015), "Yeni Bir Seğirname Yazması Üzerine", *Türkiyat Mecmuası*, 25 (1), s. 275-314.
- Yazar, İlyas; Beyhan Esra. (2022), "Yazarı Bilinmeyen 1758 Tarihli Yeni Bir Seğirname Nüshası Hakkında", *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S. 7, s.101-119.
- Uzun, Mustafa, İsmet (1995), "Falnâme". *Türkiye Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul, C. 12, s. 141-145.

Metin

[1b]

(10) **Hâzâ Kitâb-ı Segirnâme-i A' zâdan Ca' fer-i Şâdık Danyâl-ı (11) Zü'l-karneyn Süleymân Şuheyb**

Baş ortası segirse devlet ü şeref (12) bula haşmet ü ' izzet bula çâh-ı ' izzeti ziyâde ola sefer kıla naql ü hareket ide **başuñ** (13) **öñi segirse** bir gâyib dost duta halka mañbüb ola halkınuñ güzidesi ola (14) ululuk bula mâl u dostluk bula **başuñ ardı segirse** gussadan âzâd ola mâldan [2a] (1) ferah bula guşsa zâ' il ola mâl u şeref bula teşvişden ve rencden kırtula **başuñ** (2) **sol yam segirse** nâ-hoş haber işide yaramaz hikâyet işide yavuz haber işide sefer (3) vâki' ola ş[â]zlık irişe **iki kaç ortası segirse** manşib âsân ola ferah u (4) sürür bula mihmân gele infî' âl irişe gö[r]klü söz zâhir ola **şâğ kaç segirse** (5) hayr u bereket ola beşâret irişe ferah u sürür bula ululuk hâşıl ola şâd u (6) hurrem ola **şol kaç segirse** mâlı ziyâde ola sa' âdete yetişe ferah vâki' ola ' ömri (7) ziyâde ola ululuğı ziyâde ola **şâğ göz köşesi segirse** gâyib gele biraz infî' âl (8) irişe dost müşâhede ola eyü söz tâhir ola sürür hâşıl ola **so[l] gö[z] orta (9) köşesi segirse** gâyibden kimesne gele azrak tekessür vâki' ola ulular yüzün göre (10) sürür irişe sevinmek vâki' ola **şâğ göz kuyruğı segirse** andan eyü söz naql ola (11) tekessür vâki' ola miz[â]cı münharif ola didâr u devlet müşâhede kıla **şo[l] gö[z] (12) kuyruğı segirse** anuñla zarâfet ideler mizâcı münharif ola hayr haber işitmek vâki' (13) ola nâme vü haber işide bir hikâyet işide **şâğ göz kapağı segirse** gam-nâk ola (14) gâyibden sevinmek gele şâd u hurrem ola beşâret gele biraz zahmet çeke **şol göz kapağı (15) segirse** ' izzet ü ferah bula gâyibden sevinmek gele murâd hâşıl ola mizâc alışa [2b] [Eger **şol gözüñ yukarı kapağı segirse** şâd ola eger **şâğ gözüñ aşağı kapağı segirse** melül ola eger **şol gözüñ aşağı kapağı segirse** şâz u râhat ola]² [Eger **şâğ gözüñ yukarı kapağı [segirse]** gayet sevine eger **şol gözüñ yukarı kapağı segirse** ceng ide gâlib ola]³ (1) **şâğ gözüñ aşağı kapağı segirse** murâd hâşıl ola yaramaz iş

² Bu kısım 2b'de derkenara kaydedilmiştir.

³ Bu kısım 3a'da derkenara kaydedilmiştir.

ola ğam-nâk vâki' ola (2) biraz ğam-nâk ola yaramaz iş kıla **şol göz aşğa kapağı segirse** fâ'ide vü menfa' at irişe (3) uzak sefer kıla haber ü nâme gele 'azîm eylük irişe huşümet ire **şag göz tamâm** (4) **segirse** hurrem ola mertebe bula ğâyib gele şazlık ola sevinmek vâki' ola **şol göz tamâm** (5) **segirse** telâttuf vâki' ola manşibi ziyâde ola râhat u sürür bula müşâhede-i dost (6) kıla **baş tamâm segirse** mertebe ziyâde ola manşib ziyâde ola râhat u sürür ola (7) 'amel ü şeref bula mâl u menfa' at yetişe **alın tamâm segirse** ululuk u 'izzet bula tekessür (8) vâki' ola hurrem ola ve râhat bula şad-kâm ola haşmet ü 'izzeti ziyâde ola (9) **şakakuñ şag yanı segirse** rif' at u şevket bula ta' ziyet vâki' ola ğuşşa vâki' ola (10) hayr haber işide biraz hastalık çeke ve **şakakuñ şol yanı segirse** sağlık ola ğuşşa (11) irişe ehlinden haber işide selâmet ola mâl u ululuk bula **burun tamâm segirse** (12) ehlinden kelâm gele 'izzeti ziyâde ola düşmâna zafer bula mâl cem' ide zahmet çeke **burun içi** (13) **segirse** borcu ödene ten-dürüst ola ğâyib gele gizlü nesne bula bir yeñi iş bula **burnuñ** (14) **şag yanı segirse** çok mâl eline gire inhirâf-mizâc ola muqarrib ola bir seyr vâki' ola (15) şad-kâm ola **burnuñ şol yanı segirse** murâda yetişe borcu ödene maqşûda yetişe misâfir [3a] (1) irişe hastalık ola **şag yañağ segirse** bir işden vaz gele ğamdan kırtula hastalık (2) ola borçdan kırtula **şol yañağ segirse** mâl u hürmet bula muzaffer ola beşâret (3) ü huzür bula düşmâna zafer bula ğâyib gele **şag eñek segirse** menfa' at bula kıymet ü selâmet (4) bula huşümet kıla katı zahmet çeke menfa' at irişe **şol eñek segirse** azrak hastalık (5) ola hamiyet ü haşmet irişe nuşret bula inhirâf-mizâc ola ferah u selâmet bula (6) **şag kulak segirse** andan söz naql ola ten-dürüst ola emîn ü selâmet ola (7) şad u hurrem ola murâd hâşıl ola **şol kulak segirse** naql ü tahvîl ola ğurbetde yavuz (8) haţarlu hasta ola murâd hâşıl ola sefer ü hareket ola **tamâm ağız segirse** bîmâr ola (9) şad u kâm ola şefkat bula devlet ü ni' met irişe naql ü tahvîl ola **tamâm dil segirse** (10) ğâyib gele dost müşâhede kıla sefer zikr eyleye yaramaz söz naql ola sefer vâki' ola (11) **yüzüñ şag yanı segirse** anuñla dostluk ideler istimâlet irişe beşâret irişe (12) saht-güy ola ahlâk vâki' ola **yüzüñ şol yanı segirse** hastalıktan kırtula (13) huşümet ola zahmet ârlık (?)⁴ ola şad u kâm ola selâmet irişe **yukaru** (14) **dudağ segirse** da' vâda zafer bula ğâyib gele her işde zafer bula dostluk bula düşmâna (15) zafer bula **aşğa dudağ segirse** taşrada kimesne gele ehlinden haber gele haşımlara 'azîm [3b] (1) 'adâvet gele dost gele misâfir ola **dudağuş şag köşesi segirse** huşümet (2) ola manşib ola selîm bîmâr ola mâl ziyâde ola melûl ola **dudağuş** (3) **şol köşesi segirse** eyü söz naql ola oğul mâlından sevine oğlı ola didâr (4) ola borcu ödene **eñek tamâm segirse** mâl hâşıl ola menfa' at gele ferah-nâk ola (5) devleti ziyâde ola **boğazuñ şag yanı segirse** dostlardan fâ'ide göre fâ'ide irişe (6) ğâyibden mâl irişe ve düşmâna zafer bula ni' met irişe **boğazuñ şol yanı segirse** hayr göre (7) halk aña şenâ ide ehl-i hakîm ola eyü ad hâşıl ola dostlardan sevine (8) **boyun tamâm**

⁴ zahmet ârlık (?):

segirse⁵ **şag emcek segirse** azrak ğuşşa irişe borc ödene mirâş hâşıl ola (9) fâ 'ide hâşıl ola bereket ola **şol emcek segirse** eyü iş kıla māl cem' ola şādлуқ (10) irişe mertebe bula ululuқ ziyāde ola **şag bāzū segirse** selim bīmār ola tekessür vāķi' (11) ola inĥirāf-mizāc ola azrak ĥastalık ola **şol bāzū segirse** ĥayr ĥaber (12) ola sürür u behcet ola murād hâşıl ola şād-kām ola feraĥ-nāķ ola **şag dirsek** (13) **segirse** dost yanına gele endişe gele ğāyibden feraĥ ola ser-gerdānlık ola ĥastalık ola (14) **şol dirsek segirse** şād u ĥurrem ola fütüh irişe feraĥ u devlet bula selim bīmār ola (15) taġyir-mizāc ola **şag kol segirse** ni' met ziyāde ola menāfi' irişe fâ 'ide hâşıl ola [4a] (1) vāfir māl bula ĥayr u rāĥat ola **şol kol segirse** ĥuşūmet vāķi' ola maşlahat (2) ola düşmān duta şād u kām ola miĥmān gele **şag avuç segirse** manşib ola (3) ĥayr u rāĥat bula ni' met bol ola ĥuşūmet ola raĥmet ü ĥaşmet ola **şol avuç** (4) **segirse** misāfir ola māl ele gide terbiyet bula fâ 'ide hâşıl ola şād u ĥurrem ola (5) **şag başbarmak segirse** ĥurrem-dil ola istimālet irişe mertebe ziyāde ola ğāyibden fütüh (6) irişe ĥaķķına yalan söylene **şol başbarmak segirse** mertebe arta devlet arta ĥāceti revā ola (7) fâ 'ide irişe māl-dār ola **şag şehādet barmaġı segirse** yaramaz söz naķl ola mesāvi ideler (8) iftirā ideler töĥmet vāķi' ola irāĥat ĥaber işide **şol şehādet barmaġı segirse** gizlü (9) zāĥir ola ĥayr ĥaber vāķi' ola rāz zāĥir ola gizlü nesne açıla **şag orta** (10) **barmak segirse** zafer bula manşib āsān ola söz kelecı ire münāķaşa kıla ĥasūdına (11) zafer bula **şol orta barmak segirse** menfa' at irişe fütüh irişe fâ 'ide yetişe şād u ĥurrem ola (12) māl bisyār ola **şag serçe barmak segirse** düşmāna zafer bula fâ 'ide ola fâ 'ide yetişe (13) düşmāna zafer bula düşmāna ġālib ola **şol serçe barmak segirse** māl cem' ola ġanīmet (14) ü devlet bula fâ 'ide bula ululuқ ziyāde ola rūzı eyü ola **şag el tamām** (15) **segirse** ġanīmet irişe ĥācet revā ola oġlı kızı çok ola fütüh ola ni' met irişe [4b] (1) **şol el tamām segirse** ĥurrem ola fütüh irişe iķbāl u ni' met irişe ten-dürüstlük ola (2) ehlinden kimesne fevt ola **baġrınıñ şag yanı segirse** esbābı ziyāde ola yeñi giyecek giye ĥil' at irişe (3) şeri' at büyüye **baġrınıñ şol yanı segirse** murādına irişe maķşūda irişe şād u ĥurrem ola (4) ümiz hāşıl ola feraĥ u sürür hāşıl ola **belüñ şag yanı segirse** māl ziyāde ola himmet (5) Ĥaķķa ola ĥelāl rızķ irişe māl cem' ola eyü ĥaber işide **belüñ şol yanı segirse** ĥaşmet (6) ziyāde ola rif' at tenezzül ola şād u ĥurrem ola manşib ziyāde ola eylük yetişe **gögüs** (7) **segirse** dost gele birer infi' āl ola ' aziz kimesne göre ğāyib göre muşliĥ ola da' vet (8) ola **yürek segirse** birez infi' āl ola infi' āl gele endişe kıla müteĥayyir ola mütefeķkir (9) ola **şag pehlü segirse** naķl u taĥvıl ola mizācı za' if ola kimesne ile ġorişe mizācı (10) münĥarif ola şāz ola **şol pehlü segirse** ' uķde muvāfiķ gele mizācı münĥarif ola (11) ĥastalık ziyāde ola ziyāde ululuқ ve ' izzet bula **şag gürdegān segirse** naķl u taĥvıl (12) ola ' uķde muvāfiķ gele oġuldan ĥayr göre ġamdan ĥalāş ola ' aķd ziyāde ola (13) **şol gürdegān segirse** mertebe ziyāde ola ata süvār ola şāz olup oġul doġa rif' at (14) bula **señirünüñ şag yanı segirse** sürür bula ĥāceti revā ola ġanīmet irişe fâ 'ide (15) vü fütüh ola eyü

⁵ Müellif tamamlayacağına dair bir işaret koymuşsa da eksik kalan bu kısım tamamlanmamıştır.

haber işide **sefirünün şol yanı segirse** tezvîc helâl ola ‘ izzeti ziyâde [5a] (1) ola şeref ziyâde ola sevinmek vâki‘ ola rif‘ at u haşmet ziyâde ola (2) **göbek segirse** şeref ü ganîmet göre rif‘ at bula mertebe hâşıl ola ‘ akd-i nikâh ola (3) manşib ziyâde ola **göbegün kısıq ortası segirse** ululuk bula câh ziyâde (4) ola ‘ avrat dileye şeref bula murâda irişe **kasıq segirse** ulanmağ vâki‘ ola (5) vuşlat ola ‘ izzet ü hürmet ola eylügeni söylene şâz ola **zekerî segirse** (6) dostlardan fâ‘ide göre kavminden fâ‘ide göre oğul doğa hâkimden fâ‘ide göre (7) sürür hâşıl ola **hâya-ı râst segirse** hâcet revâ ola mühim iş ola (8) maqşûda irişe ümîze irişe **şağ sürin segirse** bühtân ola düşmândan (9) haber gele iftirâ ideler kıtı iş uğraya haşımlardan söz gele **şol sürin** (10) **segirse** şâzlık ire yalan ‘ illet ideler bir ulu iş kıla ulu guşşaya ire (11) fermânı revâ ola **oturağün şağ yanı segirse** helâl rızka irişe fütüh irişe (12) menfa‘ at irişe azrak hasta ola rızq ziyâde ola **oturağün şol** (13) **yanı segirse** melül ola mütefekkir ola selim bîmâr ola az tekessür vâki‘ ola (14) **hâyâ tamâm segirse** hâtün helâl kıla tezvîc ola şâd-kâm ola sürür hâşıl ola (15) **şol uyluk segirse** azrak zahmet çeke mâl ziyâde ola hayr haber işide infî‘ âl çeke [5b] (1) guşşalu ola **şağ uyluk segirse** ata süvâr ola sırnın zâhir ola (2) gözün nûrı arta şâd-kâm ola azrak infî‘ âl ola **şağ diz** (3) **segirse** ulularıyla buluşa şâzlık kıla fütüh arta hâcet revâ ola (4) mertebe yücelde **şol diz segirse** ulular göre şâd-kâm ola helâl (5) rızq gele andan söz naql ola bir hâtün gele **şağ incik segirse** mâl ziyâde (6) ola melül ola vâfir mâla yetişe dostluk ola ulular yetişe **şol** (7) **incik segirse** hâcet revâ ola ata süvâr ola çok mâl cem‘ ide muvâfık (8) yâr ele gide ganîmet irişe **şağ topuk segirse** gâybden söz gele sefer vâki‘ ola (9) kimesne vedâ‘ eyleye menfa‘ at ola dostlardan fâ‘ide göre **şol topuk** (10) **segirse** yaramaz söz naql ola mizâc-ı sürür hâşıl ola hâkimden kerem (11) ola şâd-kâm ola ferağ ola **şağ ayak ortası segirse** (12) melül ola şâd-kâm ola tâ‘ at kıla şâzlık sefer kıla mâl ziyâde (13) ola **şol ayak ortası segirse** mâl ziyâde ola mâl cem‘ ola (14) borcu ödene şâd-kâm ola ni‘ meti ziyâde ola **şağ ayak altı** (15) **segirse** haclet vâki‘ ola haşmet ziyâde ola menfa‘ at irişe melâlet ola [6a] (1) mezellet ola **şol ayak altı segirse** nevhat (?)⁶ göre vilâyet tuta ferağ bula (2) istimâlet göre rif‘ at ziyâde ola **cümle şağ ayak segirse** dostlara münâkaşa (3) kıla melâlet çeke sürür irişe endişeler ide intikâl ide **şol ayak cümle segirse** (4) ululardan terbiyet göre kadri ziyâde ola mertebesin arta behcet ola ‘ uzlet ola (5) **şağ ayak baş barmağı segirse** gam zâyil ola gâyb gele sefer kıla melâmet ola (6) gamdan kırtula **şol ayak baş barmağı segirse** ‘ âkıbet ola vağanına gide misâfir gele (7) dostlardan melâmet ola şihhat u selâmet ola **şağ ayak ikinci barmağı segirse** hasta-(8)lıktan kırtula mertebesin ziyâde ola guşşadan kırtula ferağ-nâk ola gam-nâk ola (9) **şol ayak ikinci barmağı segirse** şâd u hurrem ola mertebesin ziyâde ola mâl vâfir ola (10) melül ola devlet bula **şağ ayak orta barmağı segirse** bir ‘ azîz göre sa‘ âdet ola (11) ‘ avrat dileye mâl ziyâde ola devlet göre **şol ayak orta barmağı segirse** şervet ü devlet (12) göre mâl ziyâde ola şâd u hurrem ola

⁶ nevhat (?):

eyü söz işide māl vāfir ola **şağ ayak** (13) **dördinci barmağı segirse** tezvīc ḥelāl ola
 ‘izzet ziyāde ola şād u kām ola rāḥat (14) ola **şol ayak dördinci barmağı segirse** māl-
 dār ola cömerd ola rāḥat u şeref (15) bula ‘izzeti ziyāde ola māl ğāyib ola **şol ayak**
serçe barmağı segirse cāh u devlet ola [6b] (1) ḥürmet ziyāde ola ‘izzeti mezid ola
 māl-dār ola Allāh Te‘ālā.

Original Metin

[2a]

[1b]

[3a]

[2b]

[4a]

[3b]

[5a]

[4b]

[6a]

[5b]

[6b]